

Obchodování s ohroženými druhy rostlin a živočichů

Obchodování s ohroženými druhy

- CITES
  - Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- Nařízení ES č. 338/1997
  - Širší rozsah než CITES
- Nařízení ES č. 865/2006
  - Prováděcí
- Zákon č. 100/2004 Sb.
  - Širší rozsah než CITES a nařízení ES

CITES

- Ochrana cca 5000 druhů živočichů a 28000 druhů rostlin
- Regulace mezinárodního obchodu
- 3 přílohy odstupňované dle ohrožení
  - I. druhy bezprostředně ohrožené vyhoubením
    - Zákaz mezinárodního obchodu (možnost výjimek)
  - II. druhy, které by mohly být ohroženy vyhoubením, pokud by mezinárodní obchod nebyl regulován
    - Mezinárodní obchod povolen na základě tzv. permitů CITES
  - III. druhy chráněné na základě návrhu smluvních stran
    - Nutné povolení nebo potvrzení o původu

Nařízení ES č. 338/1997

- Provádí úmluvu CITES v EU
- Vlastní seznamy zahrnující druhy CITES + další druhy
- Seznamy kategorie A až D dle stupně ohrožení
  - A = příloha I CITES + další druhy
  - B = příloha II CITES + druhy přílohy I CITES výhradou + další druhy
  - C = příloha III CITES + druhy přílohy II CITES s výhradou
  - D = druhy nezařazené s ohledem na objem dovozu + druhy přílohy III CITES s výhradou

Pojem „exemplář“

- jakýkoli živočišný nebo rostlinný jedinec, ať živý nebo neživý, patřící k některému z druhů zařazených do příloh A až D,
- jakákoli jeho část nebo odvozenina,
- jakékoli jiné zboží, u něhož je podle určitých příznaků patrné, že představuje nebo obsahuje části či odvozeniny živočichů nebo rostlin uvedených druhů, pokud takové části či odvozeniny nejsou vyňaty z působnosti tohoto nařízení
- exemplář osobního nebo rodinného charakteru
  - neživé exempláře, jejich části nebo odvozeniny, které patří fyzické osobě a tvoří nebo mají tvořit součást jejího normálního osobního movitého majetku

Podmínky dovozu do ES

- Kategorie A
  - Dovození povolení cílového státu
    - Vyjádření vědeckého orgánu
    - Prokázání legálního původu
    - Nepoužívání ke komerčním účelům
- Kategorie B
  - Dovození povolení cílového státu
    - Vyjádření vědeckého orgánu
    - Prokázání legálního původu
- Kategorie C
  - Oznámení o dovozu na hranicích
  - Vývozní povolení u vybraných států (legální původ)
- Kategorie D
  - Oznámení o dovozu na hranicích
- Určité výjimky pro exempláře
  - Dříve legálně dovezeny do ES nebo získány v ES
  - Zpracované exempláře získané před více než 50 lety

Vývoz a zpětný vývoz z ES

- Kategorie A, B, C - vývozní povolení
  - Vyjádření vědeckého orgánu
  - Prokázání legálního původu s výjimkou D
  - Přeprava s minimalizací poškození druhu
  - Dovození povolení u druhů přílohy I CITES bez výhrad
  - Nevyužívání druhů kategorie A nezařazené do přílohy I CITES převážně ke komerčním účelům
- Kategorie D - vývozní povolení
- Výjimka pro
  - zpracované exempláře získané před více než 50 lety
  - neživé exempláře a jejich části nebo odvozeniny, u nichž žadatel předloží písemné důkazy o tom, že byly legálně získány dříve, než se pro ně stala použitelnými ustanovení nařízení nebo úmluvy

Odchytky

- Exempláře narozené a odchované v zajetí nebo uměle vypěstované
- Tranzit přes území ES
- Exempláře osobního nebo rodinného charakteru
- Vědecké instituce
  - Výpůjčky a dary neobchodního charakteru

Regulace činností s exempláři

- Zákaz obchodních činností s exempláři kategorie A + B (pokud nebyly legálně získány mimo ES)
  - Možnost zákazu držení exemplářů členskými státy
  - Výjimka ze stanovených důvodů
- Prodej zabavených exemplářů členskými státy kategorie B až D
  - s výjimkou vrácení FO nebo PO, které byly zabaveny
- Přemísťování živých exemplářů
  - Povolení u kategorie A
    - výjimka: neodkladný veterinární zákrok
  - Povinnost informovat příjemce o postupech řádné péče u kategorie B
- Trvalé a nezaměnitelné označení k některým transakcím

Zákon č. 100/2004 Sb.

- Rozsah působnosti
  - Druhy živočichů a rostlin a výrobky z nich vyjmenované v nařízení ES a Úmluvě CITES
  - Tuleni a výrobky z nich
  - Lov velryb a výrobky velryb
  - Dovoz kožešin a zabraňování používání nášlapných pastí
  - Vývoz dalších zvláště chráněných druhů z ČR dle prováděcího předpisu

Registrace některých exemplářů

- Povinnost vlastníka nebo dlouhodobého držitele
  - Druhy přímo ohrožené vyhynutím, na které se vztahuje zákaz obchodní činnosti
  - Jiné druhy uvedené v příloze 2 zákona
- Výjimka z povinnosti registrace
  - Vlastník nebo dlouhodobý držitel s pobytem mimo území ČR při dovozu na dobu kratší než 90 dnů
  - Zabavené exempláře ve vlastnictví státu
- Registrační list
  - Krajský úřad
  - Platnost pro území ČR
- Povinnosti při prodeji
  - Písemné upozornění „CITES – povinné doklady“
  - Registrační list, příp. potvrzení o výjimce
  - Informovat kupujícího o povinnosti registrovat exemplář podle tohoto zákona a o zákazech obchodních činností s exemplářem

Značení

- Povinnost vlastníka nebo dlouhodobého držitele
  - Exempláře dle nařízení ES
  - Exempláře podléhající registrační povinnosti
- Označení nezaměnitelné dle nařízení ES č. 865/06
  - Jiný způsob
    - Újma na zdraví exempláře
    - Neproveditelnost vzhledem k fyzickým vlastnostem exempláře nebo k jeho typickému přirozenému chování
  - Nemožnost označení
    - Popis individuálních rozlišovacích znaků + fotografická dokumentace

Prokázání původu

- každý kdo drží, chová, pěstuje, přepravuje, veřejně vystavuje, prodává, vyměňuje, nabízí za účelem prodeje nebo výměny nebo zpracovává exemplář, jiného jedince, výrobek z kytovců, výrobek z tuleně nebo regulovanou kožešinu
- údaje a dokumenty osvědčujícími nabytí exempláře podle požadavků nařízení ES a zákona, zejména
  - uvedením, kdy a kde byl exemplář odebrán z přírody, nebo
  - zda, kdy a kde se narodil v zajetí nebo byl uměle vypěstován, nebo
  - kdy, z kterého státu a na základě jakých dokladů CITES byl exemplář dovezen
- převod, zapůjčení nebo pronájem exempláře, jiného jedince, výrobku z kytovců, výrobku z tuleně a regulované kožešiny jsou možné jen s písemným dokladem původního vlastníka nebo dlouhodobého držitele nebo držitele

Institucionální zabezpečení

- Orgány státní správy
  - Ministerstvo životního prostředí
  - Ministerstvo financí
  - Česká inspekce životního prostředí
  - celní orgány
  - orgány veterinární správy
  - orgány rostlinolékařské péče
  - krajské úřady
- Agentura ochrany přírody a krajiny
  - Vědecký orgán

Odpovědnost

- Zadržení exempláře
  - porušení povinností, nebo
  - důvodné pochybnosti o původu exempláře, zákonném nakládání s ním, pravosti nebo platnosti povolení nebo potvrzení nebo o tom, zda exemplář patří ke druhům nebo populacím, jejichž dovoz, vývoz, zpětný vývoz, tranzit nebo obchodní činnosti s nimi jsou omezeny nebo zakázány nebo je zakázáno jejich držení
- Zabavení exempláře
  - nelegálně získaný, dovážený, vyvážený, zpětně vyvážený nebo držení exemplář,
  - exemplář, který nebyl zaregistrován podle § 23, anebo
  - exemplář, u něhož nebyl prokázán původ ve smyslu § 24 zákona.
  - porušení práva ES
- Záchraná centra
  - trvalá zařízení, v nichž jsou chovány nebo pěstovány zadržené nebo zabavené živé exempláře
  - provoz pouze na základě povolení MŽP
- Odpovědnost za přestupky
- Odpovědnost za jiné správní delikty
- Odpovědnost za trestný čin „neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami“
  - § 181f, § 181g trestního zákona
  - § 299 a 300 trestního zákoníků

Další regulace

- Obchod s jinými zvláště chráněnými druhy
  - nejde o exemplář (vymezení ve vyhlášce)
  - vývoz z ČR na základě povolení MŽP
- Obchod s výrobky z tuleňů
  - Zákaz dovozu a tranzitu pro obchodní účely
  - Výjimka udělená MŽP pro výrobky z lovu Inuitů
- Regulace lovu kytovců
  - Zákaz na lodích plujících pod státní vlajkou ČR
  - Výjimka udělená MŽP pro vědecký výzkum
- Regulace dovozu kožešin do ES
  - Nařízení Rady EHS č. 3254/91
  - Zákaz ze zemí, které používají nášlapné pasti